

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARNI HADISLAR ORQALI AXLOQIY TARBIYALASHNING USLUBIYATI.

Risola Qambarova Xusniddinovna

Toshkent kimyo Xalqaro Universiteti 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik maktab yoshidagi bolalarni hadislar orqali axloqiy tarbiyalashning uslubiyati, bolalarga axloqiy qadriyatlarni o'rgatish jarayonida olib boriladigan ishlar va turli interfaol metodlardan foydalanib bolalarni axloqiy tarbiyalashda hadislarni o'rni va ahamiyati haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: kichik yoshdagi bolalar, axloq, tarbiya, hadis, interfaol metodlar, bilim.

Аннотация: В данной статье представлена информация о методике нравственного воспитания детей младшего школьного возраста посредством хадисов, работе, проводимой в процессе обучения детей нравственным ценностям, а также о роли и значении хадисов в нравственном воспитании детей используя различные интерактивные методы.

Ключевые слова: дети раннего возраста, мораль, образование, хадисы, интерактивные методы, знания.

Abstract: This article provides information about the methodology of moral education of children of small school age through hadiths, the work carried out in the process of teaching moral values to children, and the role and importance of hadiths in the moral education of children using various interactive methods.

Key words: young children, morality, education, hadith, interactive methods, knowledge.

KIRISH.

Axloqiy tarbiya-shaxsni xar tomonlama rivojlantirishning muxim tarkibiy qismidir. U bolalarga axloqiy tasavvur va bilimlarni singdirish, ularda shaxsning axloqiy xis-tuygu va sifatlarini, ijobiy munosabatlar va xulq madaniyatini tarbiyalashga qaratilgan jarayondir. Axloqiy tarbiya jarayonida bola axloqiy jixatdan kamolga etadi. Axloqiy tasavvurlarning rivojlanishi jarayonida eng avvalo ular o'zlarining boshqalar bilan bo'ladigan munosabatlarini ongli tushuna boshlaydilar; tengdoshlari va kattalar bilan bo'ladigan munosabatlarida axloq saboqlari rivojlana boradi. Axloq kishilarning xulq-atvor normalari va qoidalarini, ularning o'z-o'ziga, boshqa kishilarga, mehnatga, jamiyatga munosabati kabi axloqiy tushunchalarni o'z ichiga oluvchi ijtimoiy ongning aloxida bir shaklidir. Axloq sinfiy xususiyatga ega, chunki

axloq xis-tuygu, tushuncha va printsiplar ma'lum ijtimoiy formatsiyaga xos bo'lib, ijtimoiy tuzum o'zgarishi bilan u xam o'zgaradi. Bizning jamiyatimizdagi axloq, eng yaxshi umuminsoniy xulq normalarini o'z ichiga olgan bo'lishi kerak.

MATERIALS AND METHODS.

Sharq xalqlarida qadimdan farzand tarbiyasiga alohida e'tibor qaratib kelingan. Farzand tarbiyasiga chaqaloqning to'g'ilgan paytidan, balki undan ham oldinroq ahamiyat berish lozimligi haqida qator rivoyatlar va ibratli hikoyalar borki, ularning barchasida insonning kamoloti va kelajak poydevori yoshlikda olingan ta'lim-tarbiyaga bog'likligi haqida so'z yuritiladi. Jadid adibimiz Abdulla Alvoniyning "Tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot, yo najot yo halokat, yo saodat yo halokat" deyishi - millat taqdiri farzandlarimiz qo'lida ekanligiga ishora edi. Xalqimizda "Bir bolaga yetti mahalla ota-ona" degan hikmatning ma'nosi ham tarbiyaning ahamiyatlilik va mas'uliyatlilik darjasi nechog'lik yuqori ekanligini bildirib turadi. Sir emaski, milliy madaniyatimizning o'q ildizi Islomiy odob-axloq qoidalari bilan bog'liq bo'lib, unda Qur'on va hadis ta'limoti an'analaridan barakali foydalanilgandir. Payg'ambarimiz Muhammad alayhissalomning "Ota-ona o'z bolasiga go'zal odobdan afzal narsa bera olmaydi" (Ayyub ibn Muso roziyallohu anhudan, u kishi otasidan, u kishi bobosidan - Termiziy rivoyati) deganlarida farzandning kelajakda jamiyat oldidagi mas'uliyatini bildirsa, ikkinchi tomondan otaning farzand oldidagi majburiyatini ham bildirib turadi. "Kimiki otasining vafotidan keyin ham yaxshilik qilishni istasa, uning yaqin birodarlari bilan aloqani uzmasin" hadisi tinch-totuvlik, hamjixatlik, totuvlik, mehr-muhabbatli bo'lish g'oyalarini ilgari suradi.

Shuningdek, milliy qadriyatlarimizning eng yuksagi bo'lgan ota-onaga bo'lgan e'tibor, mehr-oqibat borasida ham ko'plab hadis namunalari mavjudki, ular farzandlarimiz uchun dasturulamal bo'lmog'i lozim. "Kimki ota-onasining roziligini olgan bo'lsa, unga qanday yaxshi. Alloh Taolo uning umrini uzaytiradi". Darhaqiqat, ota-onaga bo'lgan hurmat, ularga bo'lgan ehtirom ming yillik qadriyatlarimizdandir.

RESULTS AND DISCUSSIONS.

Bolalarga axloqiy qadriyatlarni o'rgatish ularning har tomonlama rivojlanishi va karakterini shakllantirish uchun muhimdir. Hadislar, Payg'ambarimiz Muhammad sollallohu alayhi vasallamning so'zlari va o'gitlari islomda axloqiy yo'l-yo'riq va axloqning boy manbasidir. Farzandlarni yoshligidanoq ta'lim-tarbiyaga hadislarini

singdirish,ularda muhim qadriyat va fazilatlarni singdirishga yordam beradi. Kichik maktab yoshidagi bolalarga hadislar orqali axloqiy tarbiya berishda quyidagi metodikaga amal qilish mumkin:

1. Tegishli hadislarni tanlash: Bolalar uchun sodda, o‘zaro bog‘liq va oson tushunarli bo‘lgan hadislarni tanlang. Yaxshilik, halollik, hurmat, sabr-toqat, minnatdorchilik va boshqa asosiy axloqiy qadriyatlarni ta'kidlaydigan ta'limotlarga e'tibor qarating.
2. Interfaol o‘quv faoliyati: O‘quv jarayonini qiziqarli va samarali o‘tkazish uchun hadislar asosida interfaol va qiziqarli mashg‘ulotlar yarating. Bunga hikoya qilish seanslari, rolli senariylar, o‘yinlar, san‘at va hunarmandchilik loyihalari va guruh muhokamalari kiradi.
3. Axloqiy mulohaza va munozara: Bolalarni hadislarda keltirilgan saboq va axloq haqida fikr yuritishga undash. Bolalar o'z tushunchalari, fikrlari va ta'limotlar bilan shaxsiy aloqalarini baham ko'rishlari mumkin bo'lgan guruh muhokamalariga yordam bering.
4. Kundalik hayotda qo'llash: Bolalarga hadislar ta'limotlarini kundalik hayotlarida qanday qo'llash mumkinligini tushunishlariga yordam bering. Ularni oila, do'stlar va jamiyat bilan o'zaro munosabatlarida o'rgangan fazilatlarni amalda qo'llashga undash.
5. Ijobiy mustahkamlash: Hadislardan o'rganilgan axloqiy qadriyatlarni namoyish qilgan bolalarni rag'barlantiring bu esa yaxshi xulq-atvorni mustahkamlashga yordam beradi va bolalarni axloqiy xatti-harakatlarni rivojlantirishga undaydi.
6. Ota-onalar ishtiroki: Hadis ta'limotlarini uyda mustahkamlashda ota-onalar bilan hamkorlik qilish. Ota-onalarga bolalariga axloqiy qadriyatlarni kundalik hayotda qo'llashda qanday yordam berishlari mumkinligi haqida manbalar va ko'rsatmalar bering.
7. Baholash va taraqqiyot monitoringi: Hadislar orqali o'rganilgan axloqiy qadriyatlarni tushunish va qo'llashni muntazam ravishda baholang. Bolalarning taraqqiyotini kuzatib boring va ularning axloqiy rivojlanishini yaxshilash va o'sishiga yordam berish uchun fikr-mulohazalarni bildiring.

CONCLUSIONS .

Pedagoglar kichik maktab yoshidagi bolalar uchun axloqiy tarbiya o‘quv dasturiga hadislar kiritish orqali yosh o‘quvchilarda odob-axloq, rahm-shafqat va ijtimoiy mas‘uliyat tuyg‘ularini tarbiyalash, ularning fe‘l-atvori va kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun mustahkam zamin yaratishi mumkin.

REFERENCES.

1. <https://sammuslim.uz/oz/articles/eductaion/farzand-tarbiyasida-hadislarning-orni>
2. R.Mavlonova, O.To'rayeva, K.Holiqberdiyev. Pedagogika.-Toshkent: "O'qituvchi", 2001.
3. Umurzoqov O.P. Umuminsoniy qadriyatlar: milliy an'ana va urf-odatlar takomillashmoqda. O'zbekistonda ijtimoiy fanlar, 1992 №2.
4. Mo'minova X. "Yosh avlodda milliy qadriyatlarni shakllantirish" Xalq ta'limi 2003 yil
5. Quronov M. Milliy tarbiya. Toshkent. Ma'naviyat. 2007.
6. A.Allayarov, G.Amanov. Yoshlar tarbiyasida innovatsion yondashuv (ilmiy ommabop nashr). Guliston 2020.

